

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2010. július 8.*

A C-334/08. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2008. július 18-án

az **Európai Bizottság** (képviselik: A. Aresu és A. Caeiros, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

az **Olasz Köztársaság** (képviseli: I. Bruni, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Albenzio avvocato dello Stato, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: olasz.

támogatja:

a **Németországi Szövetségi Köztársaság** (képviselik: M. Lumma és B. Klein, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozó,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: J.N. Cunha Rodrigues tanácselnök (előadó), A. Rosas, U. Løhmus, A. Ó Caoimh és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: N. Nanchev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. december 17-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2010. április 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az Európai Közösségek Bizottsága keresetlevelével annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy az Olasz Köztársaság – mivel megtagadta azon saját forrásoknak a Bizottság rendelkezésére való bocsátását, amelyek a bari székhelyű Direzione Compartimentale delle Dogane per le Regioni Puglia e Basilicata (Puglia és Basilicata tartományok körzeti vámigazgatósága) által 1997. február 27-étől kibocsátott, C típusú vámraktárok Tarantóban történő létrehozására és üzemeltetésére vonatkozó engedélyek szabálytalan kibocsátásából eredő vámtartozásnak felelnek meg, amely engedélyeket vámfelügyelet melletti feldolgozásra, valamint aktív feldolgozásra szóló engedélyek követtek, melyeket 2002. december 4-én vontak vissza – nem teljesítette az EK 10. cikkből, az Európai Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló, 2000. szeptember 29-i 2000/597/EK, Euratom tanácsi határozat (HL L 253., 42. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 200. o.) 8. cikkéből, valamint a Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló 94/728/EK, Euratom határozat végrehajtásáról szóló, 2000. május 22-i 1150/2000/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 130., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 169. o.) 2., 6., 10., 11. és 17. cikkéből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

- 2 Az Unió saját forrásainak területén az Európai Közösségek saját forrásairól szóló, 1994. október 31-i 94/728/EK, Euratom tanácsi határozatot (HL L 293., 9. o.) 2002. január 1-jei hatállyal a 2000/597 határozat hatályon kívül helyezte, és annak helyébe lépett.
- 3 A 2000/597 határozat 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„(1) Az Európai Unió költségvetésében a saját forrásokat a következőkből álló bevételek alkotják:

- b) a közös vámtarifa szerinti vámok és egyéb vámok, amelyeket a harmadik országok tekintetében a Közösségek intézményei már megállapítottak vagy meg fognak alapítani [...]

[...]”

- 4 A 2000/597 határozat 8. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Közösségek a 2. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett saját forrásait a tagállamok a nemzeti törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések alapján szedik be, amelyeket adott esetben a közösségi követelményekhez igazítanak.

A Bizottság rendszeres időközökben megvizsgálja a tagállamok által számára bejelentett hazai [helyesen: nemzeti] rendelkezéseket, eljuttatja a tagállamokhoz azon módosításokat, amelyeket a közösségi szabályoknak való megfeleléshez szükségesnek ítélt, és jelentést nyújt be a költségvetési hatóságnak.

A tagállamok a Bizottság rendelkezésére bocsátják a 2. cikk (1) bekezdésének c) és d) [helyesen: a)–d)] pontjában biztosított forrásokat.”

- 5 Az 1150/2000 rendeletnek az „Általános rendelkezések” címet viselő I. címe alatt szereplő 2. cikke (1) bekezdésének értelmében:

„E rendelet alkalmazása érdekében, a Közösség a 94/728/EK, Euratom határozat 2. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett saját forrásokra való jogosultságát meg kell állapítani, amint a vámjogszabályok által előírt feltételeknek eleget tesz a jogosultság számlákon történő lekönyvelését és az adós értesítését illetően.”

- 6 Az 1150/2000 rendelet a „Saját források számlái” elnevezésű II. címében szereplő 6. cikkének (1) bekezdésétől (3) bekezdésének a) és b) pontjáig előírja:

„(1) A saját források számláit az egyes tagállamok államkincstára vagy az általuk kijelölt testület vezeti a források típusa szerinti bontásban.

(2) A saját forrás könyvelésében a hónapnak nem lehet korábban vége, mint a megállapítás hónapjának utolsó munkanapján 13 óra.

(3) a) A 2. cikkben megállapított jogosultságokat, az e bekezdés b) pontjától függően, legkésőbb a megállapításukat követő második hónap 19. napja utáni első munkanapon könyvelik le a[z általában »A számlának« nevezett] számlákon.

b) Az a) pontban említett számlákra a beszédés vagy a biztosíték hiánya miatt be nem jegyzett jogosultságokat külön [általában »B számlának« nevezett] számlákon mutatják be az a) pontban megállapított időtartamon belül. A tagállamok akkor alkalmazhatják ezen eljárást, amikor a megállapított jogosultságok tekintetében, amelyekre nézve biztosítékot adtak, kifogással éltek, és amelyek esetleg változhatnak a felmerült vita rendezésétől függően.”

7 Az 1150/2000 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése, amely a „Saját források rendelkezésre bocsátása” című III. címében található, a következőképpen rendelkezik:

„A 10. cikkben szabályozott eljárásnak megfelelően minden tagállam a saját forrásokat a Bizottság nevében az államkincstárnál vagy az általuk kijelölt testületnél megnyitott számlán írja jóvá. [...]”

8 Az 1150/2000 rendelet ugyanezen III. címe alatt található 10. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A 94/728/EK, Euratom határozat 2. cikke (3) bekezdésének [helyesen: (1) bekezdésének] megfelelően a 10%-os beszédési költségek levonása után e határozat 2. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett saját források elszámolását legkésőbb

azon hónapot követő második hónap 19. napját követő első munkanapon kell elvégezni, amelyben a jogosultságot – e rendelet 2. cikkének megfelelően – megállapították.

Azonban, a 6. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján való [B számlán] bemutatott jogosultságokra nézve az elszámolást legkésőbb azon hónapot követő második hónap 19. napját követő első munkanapon végzik el, amelyben a jogosultságot behajtották.”

- 9 Az 1150/2000 rendelet 11. cikke értelmében:

„A 9. cikk (1) bekezdésben említett számlára történő elszámolás késedelme esetén az érintett tagállamnak kamatot kell fizetnie, amelynek mértéke a tagállam pénzügyi piacán az esedékességi időpontban a rövid távú közfinanszírozási műveletekre alkalmazandó olyan kamatláb, amelyet két századponttal megemelnek. E százalékot 0,25 századponttal emelik a késedelem minden egyes hónapjára nézve. A megemelt százalékot a késedelem teljes időtartamára alkalmazzák.”

- 10 Az 1150/2000 rendeletnek a „Felügyeleti intézkedésekkel kapcsolatos rendelkezések” című VII. címében szereplő 17. cikke (1) és (2) bekezdése előírja:

„(1) A tagállamok megteszik az összes szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy a 2. cikk alapján megállapított jogosultságoknak megfelelő összeget az e rendeletben meghatározottak szerint a Bizottság rendelkezésére bocsássák.

(2) A tagállamok kizárólag akkor mentesülnek az alól a kötelezettség alól, hogy a Bizottság rendelkezésére bocsássák a megállapított jogosultságoknak megfelelő

összeget, ha ezen összegeket *vis maior* miatt nem szedték be. A tagállamok emellett meghatározott esetekben figyelmen kívül hagyhatják azon kötelezettséget, hogy ezen összegeket a Bizottság rendelkezésére bocsássák, ha a konkrét eset valamennyi vonatkozó körülményének mélyreható értékelése után úgy látszik, hogy a behajtás hosszú távon rajtuk kívül álló okok miatt lehetetlen. Ezen eseteket meg kell említeni a (3) bekezdésben előírt jelentésben, ha az összeg meghaladja a 10 000 eurót, a nemzeti pénznemre átváltva a megelőző naptári év októberének első munkanapján alkalmazandó árfolyamon; e jelentéseknek jelezniük kell azon okokat, hogy a tagállam miért nem volt képes a kérdéses összegeket rendelkezésre bocsátani. A Bizottságnak hat hónap áll rendelkezésére, hogy adott esetben észrevételeit továbbítsa az érintett tagállam számára.”

11 Az 1150/2000 rendeletet a 2004. november 28-án hatályba lépett, 2004. november 16-i 2028/2004/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 352., 1. o.; a továbbiakban: módosított 1150/2000 rendelet) módosította.

12 A módosított 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„A tagállamok mentesülnek azon kötelezettség alól, hogy a Bizottság rendelkezésére bocsássák az olyan megállapított jogosultságok összegével megegyező összegeket, amelyek beszedése nem lehetséges:

a) *vis maior* okán; vagy

b) más, nekik fel nem róható okokból.

A megállapított jogosultságok összegeinek behajthatatlanságát az illetékes közigazgatási hatóság a behajthatóság lehetetlenségét megállapító határozat útján mondja ki.

A megállapított jogosultságok összegeit legkésőbb a jogosultság 2. cikkel összhangban történt megállapításának, illetőleg közigazgatási vagy peres eljárás esetén a jogerős határozat kihirdetésének, az arról szóló értesítésnek vagy a közzétételnek az időpontjától számított öt év elteltével behajthatatlannak kell tekinteni.

Amennyiben részletfizetésre vagy részletfizetésekre került sor, a legfeljebb öt éves időtartam az utolsó kifizetés időpontjában kezdődik meg, amennyiben ez a kifizetés nem az adósság törlesztésére szolgál.

Azon összegeket, amelyek behajthatatlanságát határozat állapítja meg, illetőleg amelyeket behajthatatlannak kell tekinteni, véglegesen törölni kell a 6. cikk (3) bekezdésének b) pontjában említett [B] számláról. Ezen összegeket a 6. cikk (4) bekezdésének b) pontjában említett negyedéves kimutatás mellékletében, valamint adott esetben a 6. cikk (5) bekezdésében említett negyedéves kimutatásban kell feltüntetni.”

A pert megelőző eljárás

- ¹³ A Taranto (Olaszország) vámkörzetében elkövetett vámjogi szabálytalanságokra vonatkozó panaszt követően a Bizottság 2003. október 27-én felkérte az olasz hatóságokat, hogy e tekintetben szolgáljanak felvilágosítással.

14 Válaszukban e hatóságok megküldték a Bizottságnak a 2003. február 18-i belső ellenőrzésről szóló jelentést, amelyből az alábbiak következnek:

- 1997. február 27-én és április 7-én az illetékes olasz vámhatóságok – többek a között – a Fonderie SpA (a továbbiakban: Fonderie) számára több, két C típusú magánvámraktár létrehozására és az itt található, a 7601 vámtarifaszám – amelynek 6% vám felel meg – alá tartozó alumíniumrudak abból álló feldolgozására vonatkozó engedélyt adtak ki, hogy e rudakat – a vámmentes 7602 vámtarifaszám alá tartozó – alumíniumtörmelékké alakítsák át, a vámfelügyelet melletti feldolgozás eljárását követve;

- a szóban forgó engedélyeket a közösségi vámjogszabályok megsértésével bocsátották ki, aminek következtében elmulasztották a közösségi saját források megállapítását és beszedését az 1997 és 2002 közötti időszakban, míg a vámtartozás összege 46,6 milliárd olasz lírának felelt meg;

- az ugyanezen ágazatba tartozó társaság panaszát követően az illetékes vámhatóságok 2002. december 4-én visszavonták a szóban forgó engedélyeket, és megállapították a Közösségek jogosultságait az érintett saját források tekintetében;

- az érintett társaságokon kívül bizonyos olasz vámtisztviselők felelőssége is megállapításra került a vámtartozás összege és a jogellenes engedélyek kibocsátása tekintetében, mivel velük szemben „minősített csempészség” és „közokirat-hamisítás” vádjával büntetőeljárás megindítására is sor került.

- 15 2005. szeptember 30-i levelükben az olasz hatóságok további információkat közöltek a Bizottsággal, amelyekből kiderül, hogy a meg nem fizetett közösségi saját bevételek teljes összege 22 730 818,35 euró volt, és ezt az összeget az 1150/2000 rendelet 6. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében 2003 márciusában, júniusában és júliusában a B számlára könyvelték.
- 16 Az olasz hatóságok és a Bizottság közötti levélváltást követően a Bizottság 2007. március 23-án felszólító levelet küldött az Olasz Köztársaságnak, amelyben felhívta e tagállamot, hogy a legrövidebb határidőn belül bocsássa rendelkezésére a saját maga által megállapított saját forrásoknak megfelelő 22 730 818,35 euró összeget, és tüntesse fel ezt az összeget az 1150/2000 rendelet 6. cikke (3) bekezdésének a) pontjában előírt A számla havi kimutatásának mellékletében.
- 17 Az olasz hatóságok 2007. május 7-i levelükben válaszoltak, amelyben kifejtették, hogy nem értenek egyet a Bizottság álláspontjával. Az olasz hatóságok elsősorban arra hivatkoztak, hogy a jelen ügyben nem a hatóságok „hibájáról” vagy „gondatlanságáról” van szó, hanem mások szándékos és csalárd jellegű magatartásának káros következményeiről, amelyeket nem lehet az államnak felróni.
- 18 2007. október 23-án a Bizottság indokolással ellátott véleményt küldött az Olasz Köztársaságnak, amelyben felhívta, hogy a vélemény kézhezvételét követő két hónapon belül tegye meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a 22 730 818,35 euró összeg a Bizottságnak megfizetésre kerüljön a Közösségek saját bevételeinek jogcímén. 2007. december 24-én az olasz hatóságok válaszoltak a Bizottság indokolással ellátott véleményére, és megismételték a Bizottság kifogásaival kapcsolatos ellenvéleményüket.
- 19 A Bizottság ilyen körülmények között döntött úgy, hogy előterjeszti a jelen keresetet.

- 20 A Bíróság elnöke 2008. december 3-i végzésével megengedte a Németországi Szövetségi Köztársaságnak, hogy a jelen ügyben beavatkozóként fellépessen az Olasz Köztársaság kérelmeinek támogatása végett.

A keresetről

A 2000/597 határozat 8. cikkének és az 1150/2000 rendelet 2., 6., 10., 11. és 17. cikkének megsértésén alapuló kifogásról

A felek érvei

- 21 A Bizottság – megállapítva, hogy az olasz vámhatóságok úgy ítélik meg, hogy az engedélyek szabálytalan kibocsátása, valamint az érintett vámrendszerek működése a nemzeti tisztviselők által elkövetett csalás következményének minősül – azt állítja, hogy az olasz állam nem háríthatja el a teljes felelősséget a nevében hozott közigazgatási aktusok következményei tekintetében. Ily módon, anélkül hogy megvárná a büntetőeljárás végét és a beszédési eljárás eredményét az adósok tekintetében, az olasz állam köteles magára vállalni saját közigazgatási szervei magatartásának pénzügyi következményeit. Következésképpen másodlagos az a kérdés, hogy a szabálytalanság az olasz közigazgatásnak felróható-e a tisztviselői által elkövetett valamely hiba vagy csalás, vagy a megfelelő felügyelet hiánya, vagy pedig valamely rendszeres szabálytalan gyakorlat okán.

- 22 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a közösségi saját források rendszerében és a jóhiszemű együttműködés elvére figyelemmel elfogadhatatlan, hogy a tagállam mentesüljön a saját közigazgatása cselekményei tényéből közvetlenül eredő vámtartozás összegének tekintetében fennálló felelőssége alól. Ebből következik, hogy a jelen ügyben nem hárítható a Közösségre az adósoktól történő utólagos beszédhez kapcsolódó pénzügyi kockázat viselése.
- 23 Az Olasz Köztársaság megjegyzi, hogy az ezen ügy alapját képező tények vitathatatlanul büntetőjogilag üldözendő bűncselekményekhez kapcsolódnak. Tekintettel arra, hogy a büntetőjogi felelősség keretében a felelősség szubjektív jellegű, a szóban forgó tények semmilyen esetben nem róhatók fel azon közigazgatásnak, amelynek alkalmazásában a terhelt tisztviselők álltak.
- 24 Az Olasz Köztársaság emlékeztet arra, hogy az 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamok mentesülnek az alól a kötelezettség alól, hogy a Bizottság rendelkezésére bocsássák azokat az összegeket, amelyeket *vis maior* miatt nem szedtek be. E tagállam szerint a *vis maior* jellemző feltételek fennállnak, amennyiben az érintett jogalany megtette azt, ami szokásosan hatáskörében állt, és akaratától független, szándékos és csalárd külső okok miatt nem tudta megakadályozni valamely üldözendő cselekmény elkövetését. A tisztviselők jogellenes magatartása a közigazgatás cselekvésétől független, valamint a rá háruló felügyeleti és ellenőrzési kötelezettségen kívül álló cselekmény. Következésképpen az olasz államnak nem tulajdonítható objektív felelősség a közösségi források megfizetése vonatkozásában, tekintettel a büntető- és a polgári jogi bíróságok előtt az e magatartások felelőseivel szemben folyó eljárásokra, valamint a szóban forgó magatartások ellenőrzésének és üldözésének szakaszai során tanúsított gondosságra.
- 25 A Bizottság válaszában azt állítja, hogy noha a *vis maior* ténylegesen a felelősség alól mentesítő körülménynek minősül, az azért van, mivel ez azon szervezeten kívül álló

eseményből következik, amelyen belül a kárt okozó esemény bekövetkezett, e szervezet tehát ennek csak nem kívánt hatását szenvedheti el. A jelen ügyben ezzel szemben a tisztviselők szándékos magatartása azon közigazgatási szerven belül valósult meg, amellyel szemben felróták a szóban forgó tisztviselők tevékenységét. Következésképpen nem *vis maior* esetéről van szó, hanem valamely nemzeti közigazgatási szerv jogellenes, az Olasz Köztársaságnak közvetlenül felróható cselekményéről.

- 26 E tagállam ezzel szemben arra hivatkozik, hogy ha valamely tisztviselő intézményi feladatától teljesen eltérő saját és jogellenes érdekeitől indítva cselekszik, kívül helyezi magát azon közigazgatási apparátuson, amelyhez tartozik. Ha ez nem így lenne, valamennyi magatartás, a csalárd is, amelyért valamely nemzeti tisztviselő a felelős, a közigazgatási szerv, a jelen ügyben pedig azon tagállam felelősségét vonná maga után, amelyhez – közvetetten – e magatartás elkövetője tartozik.
- 27 Beavatkozási beadványában a Németországi Szövetségi Köztársaság azt állítja, hogy a Bizottság az indokolással ellátott véleményben kitűzött határidő lejárta után nem követelhetette a saját források rendelkezésre bocsátását, mivel ezen időpontban a szóban forgó tagállamnak felrött kötelezettségszegés nem létezett.
- 28 A Németországi Szövetségi Köztársaság először is arra hivatkozik, hogy az olasz hatóságok jogosan könyvelték a szóban forgó saját forrásokat a B, és nem az A számlára, tekintve, hogy olyan megállapított jogosultságokról volt szó, amelyeket még nem szedtek be, és amelyekre semmiféle biztosítékot nem nyújtottak. Következésképpen, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy nem létezett a megállapított összegeknek a B számláról az A számlára történő átkönyvelésének kötelezettsége.

- 29 A Németországi Szövetségi Köztársaság továbbá arra emlékeztet, hogy amint az a módosított 1150/2000 rendelet 6. cikke (3) bekezdése b) pontjának, valamint 10. cikke (1) bekezdése második albekezdésének együttes rendelkezéséből mint elv következik, a B számlán könyvelt jogosultságok rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége az összegek tagállamok általi előzetes beszédését feltételezi.
- 30 Ezen elvtől a módosított 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2)–(4) bekezdése alapján csak kivételes esetben lehet eltérni. A Németországi Szövetségi Köztársaság továbbá azt állítja, hogy a módosított 1150/2000 rendelet ezen rendelkezései előírják a tagállamok azon kötelezettség alóli mentességének feltételeit, hogy a B számlán könyvelt saját forrásokat a Bizottság rendelkezésére bocsássák, amely feltételek között szerepel azon követelmény, hogy az összegek beszedhetetlenek legyenek. A német kormány szerint, ha e feltétel nem teljesül, tehát ha azok az összegek, amelyeket a nemzeti hatóságok beszedhetetlennek minősítenek, valójában beszedhetők, a tagállamok kivételes jelleggel kötelesek a Bizottság rendelkezésére bocsátani a saját forrásokat, még beszédésüket megelőzően is.
- 31 Márpedig a jelen ügyben a nemzeti hatóságok a szóban forgó összeget nem minősítették beszedhetetlennek, és ezeket nem is tartották beszedhetetlen összegeknek. E körülményekre figyelemmel meg kell várni a módosított 1150/2000 rendelet 17. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésében előírt, a saját forrásoknak a B számlára könyvelésének időpontjától kezdődő ötéves határidő lejártát ahhoz, hogy a Bizottság az Olasz Köztársaságot a hivatkozott források megfizetésére kötelezhesse. Mivel e határidő nem járt le 2008 júliusa előtt, ebből az következik, hogy e tagállam nem szegte meg kötelezettségeit az indokolással ellátott véleményben kitűzött határidő lejártakor, nevezetesen 2007 decemberének végén.

- 32 Válaszában a Bizottság ezzel szemben azt állítja, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 40. cikke negyedik bekezdése, valamint eljárási szabályzatának 93. cikke 4. §-a értelmében a beavatkozó beavatkozási beadványában nem hivatkozhat olyan jogalapokra, amelyek módosítják vagy eltorzítják a jogvitának az eljárást megindító keresetlevélben meghatározott tárgyát. A német kormánynak a módosított 1150/2000 rendeletre vonatkozó érvelését tehát elfogadhatatlannak kell minősíteni, azon okból, hogy ez teljességgel kívül esik a felek által meghatározott jogi kereten, és irreleváns az olasz hatóságok által tett észrevételek tekintetében.
- 33 A hivatkozott érvelés egyébiránt megalapozatlan, mivel egyfelől a módosított 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt különös eljárás összességében hatástalan, másfelől pedig az e rendelkezésben szereplő ötéves határidő nem alkalmazható. A Bizottság szerint ezen eljárás csak a B számlán jogszerűen szereplő forrásokra alkalmazható, amelyek tehát beszédhetetlen jellegük okán nem bocsáthatók a Közösségek rendelkezésére. A jelen ügyben azonban a szóban forgó összegeket az olasz hatóságok által elkövetett hiba miatt könyvelték a B számlára, amelyeknek ezt az összeget azon áruk behozatalának és ezt követő vámkezelésüknek időpontjában kellett volna az A számlára könyvelni, amely árukra az ugyanezen hatóságok által jogellenesen kibocsátott engedélyek vonatkoztak.

A Bíróság álláspontja

- 34 Amint az a 2000/597 határozat 8. cikkének (1) bekezdéséből következik, az Uniónak az e határozat 2. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett saját forrásait a tagállamok szedik be, és ez utóbbiak kötelesek e forrásokat a Bizottság rendelkezésére bocsátani.

- 35 Az 1550/2000 rendelet 17. cikkének (1) és (2) bekezdése szerint a tagállamok megteszik az összes szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy az ugyanezen rendelet 2. cikke alapján megállapított jogosultságoknak megfelelő összegeket a Bizottság rendelkezésére bocsássák. A tagállamok kizárólag akkor mentesülnek e kötelezettségük alól, ha ezen összegek beszedésére *vis maior* miatt nem kerülhetett sor, vagy ha bebizonyosodik, hogy annak behajtása hosszú távon rajtuk kívül álló okok miatt lehetetlen (lásd ebben az értelemben a C-392/02. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 2005. november 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-9811. o.] 66. pontját).
- 36 A jelen ügyben sem a vámtartozás, sem pedig a saját források összege nem vitatott, mivel ezen összeget az olasz hatóságok maguk állapították meg.
- 37 Az Olasz Köztársaság arra hivatkozik, hogy a saját források beszedésének elmaradása nem a nemzeti hatóságoknak felróható közigazgatási hibák, hanem a vámtisztviselők csalárd magatartásának következménye, akik az érintett társaság felelőseivel együtt cselekedtek. Az ilyen magatartás megszünteti a közigazgatási szerv és a károkozó cselekmény közötti okozati összefüggést, e tény okán lehetővé téve az 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése szerinti *vis maior* helyzet elismerését.
- 38 Ez az érv nem fogadható el.
- 39 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy valamennyi állami szerv magatartása főszabály szerint felróható az államnak. Valamely szerv magába foglalja mindazon személyeket vagy egységeket, amelyek a szóban forgó állam belső joga szerint ezzel a jogállással rendelkeznek. Az a körülmény, hogy közhatalom gyakorlására feljogosított és ilyen minőségben eljáró személy vagy egység a magatartásával jogot sért, visszaél

hatáskörével vagy szembehelyezkedik a felettesei utasításaival, nem olyan jellegű, hogy megcáfolhatná e megállapítást.

- 40 A jelen ügyben az olasz vámigazgatási szerv által a Bizottságnak megküldött 2003. február 18-i belső ellenőrzési jelentésből az következik, hogy az illetékes vámhatóságok 1997. február 27-i, illetve április 7-i határozataikban a Fonderie számára több, két C típusú magánvámraktár létrehozására és az ott található alumíniumrudak alumíniumtörmelékké való átalakítására vonatkozó jogellenes engedélyt adtak ki, következésképpen e termékeket vámmentes rendszerbe sorolva, amikor is e termékeket rendszeresen vámmal kellett volna sújtani.
- 41 A szóban forgó jelentésből az is kiderül, hogy a fent hivatkozott jogellenes cselekmények következményeként nem kerültek megállapításra az Unió saját forrásaira vonatkozó jogosultságok, és ezek 1997 és 2002 között nem kerültek beszedésre.
- 42 Az vitathatatlan, hogy amikor a vámtisztviselők a jogellenes engedélyeket kibocsátották, feladataikat gyakorolták.
- 43 A tisztviselők által feladataik gyakorlása során elkövetett ezen cselekményeket úgy kell tehát minősíteni, mint amelyeket magának a közigazgatási szervnek a nevében követtek el.
- 44 E körülményekre figyelemmel egyértelmű, hogy a nemzeti közigazgatási szerv jogellenes magatartása felróható az Olasz Köztársaságnak.

- 45 Felmerül továbbá annak a kérdése, hogy ezen állam megalapozottan hivatkozhat-e az 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése szerinti *vis maiorra* a célból, hogy mentesüljön a megállapított jogosultságoknak megfelelő összegek rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége alól.
- 46 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a *vis maior* fogalma rendkívüli és előreláthatatlan, az arra hivatkozón kívül álló körülményekre vonatkozik, amelyek következményeit a legnagyobb gondosság mellett sem lehet elkerülni (lásd különösen a 145/85. sz. Denkvit-ügyben 1987. február 5-én hozott ítélet [EBHT 1987., 565. o.] 11. pontját, a C-105/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-9659. o.] 89. pontját, valamint a C-377/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-9733. o.] 95. pontját).
- 47 A *vis maior* fogalmát alkotó egyik elem az erre hivatkozni szándékozó személyen kívül álló esemény bekövetkezése, vagyis egy olyan tény megvalósulása, amely e személy beavatkozási szféráján kívül történik.
- 48 Következésképpen, amint arra a főtanácsnok is hivatkozik indítványának 31. pontjában, az Olasz Köztársaság a célból, hogy megpróbálja minden felelősség alól mentesülni, nem alapozhatja kifogását *vis maior* fennállására, arra hivatkozva, hogy az elkövetett szabálytalanságokat nem a szokásos ellenőrzések során tárták fel, hanem kizárólag egy versenytárs vállalat panasza következtében. Mivel a vámok be nem szerzésének oka a jelen ügyben az Olasz Köztársaság felelősségének körébe tartozik, már nincs relevanciájuk azon konkrét intézkedéseknek, amelyek alkalmasak lettek volna, vagy sem, a szóban forgó cselekmények megelőzésére.
- 49 Az előző pontokban tett megállapításokból az következik, hogy a jelen ügyben szóban forgó vámtisztviselők magatartása nem minősíthető az azon közigazgatási szerv

kívül állónak, amelyhez tartoznak. Nem került továbbá megállapításra, hogy az Olasz Köztársaságnak felróható hivatkozott magatartás következményeit nem lehetett volna elkerülni azon gondossággal ellenére sem, amelyet e tagállam tanúsíthatott. Következésképpen e tagállam megalapozatlanul hivatkozik *vis maiorra* a célból, hogy mentesüljön az Unió saját forrásainak a Bizottság rendelkezésére való bocsátásának kötelezettsége alól.

- 50 Végül, az Olasz Köztársaság azon kötelezettségét illetően, hogy a megállapított jogosultságoknak megfelelő összeget a Bizottság rendelkezésére bocsássa, emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében nem érinti az érintett tagállamnak a megállapított jogosultságok és a késedelmi kamat megfizetésére vonatkozó kötelezettségét az, ha a tagállam vámhatóságai által elkövetett hiba következtében az Unió saját forrásai nem kerültek beszedésre (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet 63. pontját, valamint a C-275/07. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2009. március 19-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-2005. o.] 100. pontját).
- 51 Ilyen körülmények mellett az a tagállam, amely elmulasztja az Unió saját forrásokhoz való jogosultságának megállapítását, és az 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltételek valamelyikének fennállása hiányában nem bocsátja a Bizottság rendelkezésére a megfelelő összeget, nem teljesíti az uniós jogból és különösen a 2000/597 határozat 2. és 8. cikkéből eredő kötelezettségeit (lásd ebben az értelemben a C-19/05. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 2007. október 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-8597. o.] 32. pontját).
- 52 A Németországi Szövetségi Köztársaságnak az Olasz Köztársaság kérelmei támogatása végett történt beavatkozását illetően a következő észrevételeket kell tenni.

- 53 A Bíróság alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdése alapján a beavatkozásra vonatkozó kérelemben tett indítványok csak az egyik fél indítványainak támogatására korlátozódhatnak.
- 54 Hasonlóképpen, a Bíróság eljárási szabályzata 93. cikkének 5. §-a többek között úgy rendelkezik, hogy a beavatkozási beadvány tartalmazza a beavatkozó által felhozott jogalapokat és érveket.
- 55 Az Olasz Köztársasághoz hasonlóan a Bizottság keresetének elutasítását kérve a Németországi Szövetségi Köztársaság beavatkozási beadványában azon jogalapokhoz viszonyítva, amelyekre a hivatkozott alperes tagállam érvelését alapította, kiegészítő védekezési jogalapot hoz fel. Következésképpen, ily módon eljárva a Németországi Szövetségi Köztársaság nem sértette meg a Bíróság alapokmányának és eljárási szabályzatának fent hivatkozott rendelkezéseit (lásd ebben az értelemben a 30/59. sz., *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság* ügyben 1961. február 23-án hozott ítéletet [EBHT 1961., 1. o.] és a C-501/00. sz., *Spanyolország kontra Bizottság* ügyben 2004. július 15-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-6717. o.] 131–157. pontját).
- 56 A Németországi Szövetségi Köztársaság beavatkozási beadványát így a Bíróságnak meg kell vizsgálnia.
- 57 A Németországi Szövetségi Köztársaság által hivatkozott, azon alapuló jogalap, hogy az Olasz Köztársaság kötelezettségzegése az indokolással ellátott véleményben kitűzött határidő lejártakor nem állt fenn, arra az előfeltevésre támaszkodik, hogy a 2028/2004 rendelettel az 1150/2000 rendelet, és különösen ennek 17. cikke (2) bekezdése tekintetében bevezetett módosítások a jelen ügyben alkalmazhatók.
- 58 A Németországi Szövetségi Köztársaság ugyanis azt állítja, hogy tekintettel arra, hogy az olasz hatóságok a szóban forgó összegeket nem minősítették beszedhetetlenek, és ezeket nem is tartották beszedhetetlen összegeknek, meg kell várni a módosított

1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdésében előírt, a megállapított jogosultságoknak a B számlára könyvelésének időpontjától – azaz 2003 márciusától, júniusától és júliusától – kezdődő ötéves határidő lejártát ahhoz, hogy a Bizottság az olasz kormányt a hivatkozott jogosultságok megfizetésére kötelezhesse. Mivel e határidő nem járt le 2008 júliusa előtt, ebből az következik, hogy az Olasz Köztársaság nem szegte meg kötelezettségeit az indokolással ellátott véleményben kitűzött határidő lejártakor, nevezetesen 2007 decemberének végén.

- 59 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jelen kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárás annak megállapíttatására irányul, hogy az Olasz Köztársaság nem teljesítette az uniós jogból eredő kötelezettségeit azon tény okán, hogy megtagadta az 1997 és 2002 között végrehajtott behozatalokból eredő uniós saját forrásoknak a Bizottság rendelkezésére való bocsátását, amely behozatalokra vonatkozóan megállapított vámokat e tagállam a B számlára könyvelte 2003 márciusának, júniusának és júliusának folyamán, míg a 2028/2004 rendelet csak 2004. november 28-án lépett hatályba.
- 60 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az eljárási szabályokat általában a hatálybalépésükkor folyamatban lévő jogvitákra is alkalmazni kell, ellentétben az anyagi jogi szabályokkal, amelyeket általában úgy értelmeznek, mint amelyek a hatálybalépésük előtt keletkezett helyzetekre nem vonatkoznak (lásd különösen a 212/80–217/80. sz., Meridionale Industria Salumi és társai ügyben 1981. november 12-én hozott ítélet [EBHT 1981., 2735. o.] 9. pontját, valamint a C-361/02. és C-362/02. sz., Tsapalos és Diamantakis egyesített ügyekben 2004. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2004., I-6405. o.] 19. pontját).
- 61 A módosított 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése olyan új eljárást állapít meg, amely lehetővé teszi a tagállamok közigazgatási hatóságai számára annak bejelentését, hogy a megállapított jogosultságok bizonyos összegei beszedhetetlenek, illetve annak megállapítását, hogy a megállapított jogosultságok összegei beszedhetetlennek minősülnek, legkésőbb a megállapítás napjától számított ötéves időszak elteltével. Ezen összegek végképp törülésre kerülnek a B számláról, és – a Bizottságnak a tagállamok által hivatkozott azon indokokkal szembeni kifogása fenntartásával,

amelyek *vis maioron*, illetve nekik fel nem róható egyéb okokon alapulnak – a tagállamok mentesülnek az alól, hogy a szóban forgó összegeket ezen intézmény rendelkezésére bocsássák.

62 Az 1150/2000 rendelet 17. cikke (2) bekezdésének módosításával az uniós jogalkotó új eljárási mechanizmust szándékozott létrehozni a célból, hogy orvosolja a régi kettős számviteli rendszer hiányosságait, előírva, hogy a megállapított jogosultságok bizonyos összegeinek, amelyeket nem lehetett beszedni, nem kell a B számlán szerepelnük, és ezeket a tagállamoknak nem kell a Bizottság rendelkezésére bocsátania.

63 Ez a célkitűzés különösen a 2028/2004 rendelet (6) preambulumbekzdéséből következik, amelynek értelmében „[a]z 1989-ben bevezetett kettős számviteli rendszer azért jött létre, hogy különbséget tegyen a beszedett és a fennálló kötelezettségek között. Ez a rendszer a tételeknek a [B] számláról való kiegyenlítésére szolgáló mechanizmust illetően csak részben valósította meg a célkitűzéseket. Az Európai Számvevőszék és a Bizottság vizsgálatai olyan visszatérő rendellenességeket állapítottak meg a [B] számla vezetése terén, amelyek megakadályozzák azt, hogy a számla a behajtást illetően a valós helyzetet mutassa. A [B] számláról el kell távolítani mindazokat a tételeket, amelyeknek egy adott időszak végéig történő behajtása valószínűtlen, és amelyek visszatartása pontatlan egyenleget eredményez”.

64 Az eljárási jellegű rendelkezéseket a jelen ítélet 60. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően alkalmazni kell a jelen jogvitára.

- 65 Először is azonban rá kell mutatni arra, hogy a tagállamok azon lehetősége, hogy mentesüljenek az alól a kötelezettség alól, hogy a megállapított jogosultságoknak megfelelő összegeket a Bizottság rendelkezésére bocsássák, nemcsak a módosított 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltételek tiszteletben tartását követeli meg, hanem azt is, hogy a hivatkozott jogosultságokat szabályszerűen a B számlára könyveljék.
- 66 Az 1150/2000 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a saját források számláit a tagállamok államkincstára vagy az általuk kijelölt testület vezeti. Ugyanezen cikk (3) bekezdésének a) és b) pontja alapján ezen rendelet 2. cikkében megállapított jogosultságokat a tagállamok kötelesek legkésőbb a megállapításukat követő második hónap 19. napja utáni első munkanapon lekönyvelni az A számlákon, ami nem sérti azt a lehetőséget, miszerint ugyanezen időtartamon belül a B számlára könyvelik le azokat a megállapított jogosultságokat, amelyeket „még nem szedtek be” és amelyek tekintetében „nem adtak biztosítékot”, valamint azon megállapított jogosultságokat, amelyekre nézve „biztosítékot adtak, kifogással éltek, és amelyek esetleg változhatnak a felmerült vita rendezésétől függően” (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 74. pontját).
- 67 Másfelől, a saját források rendelkezésre bocsátása céljából az 1150/2000 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a hivatkozott rendelet 10. cikkében szabályozott eljárásnak megfelelően minden tagállam a saját forrásokat az e célból a Bizottság nevében megnyitott számlán írja jóvá. Az utóbbi rendelkezés (1) bekezdése szerint a beszédési költségek levonása után a saját források jóváírását legkésőbb azon hónapot követő második hónap 19. napját követő első munkanapon kell elvégezni, amelyben a jogosultságot – ugyanezen rendelet 2. cikkének megfelelően – megállapították, kivéve e rendelet 6. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján a B számlán lekönyvelt jogosultságok esetében, amelyekre nézve a jóváírást legkésőbb azon hónapot követő második hónap 19. napját követő első munkanapon végzik el, amelyben a jogosultságot „behajtották” (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 75. pontját).

- 68 A saját források B számlára való könyvelése ily módon kivételes helyzetként értelmezhető, amelyet az a tény jellemez, hogy a tagállamok számára lehetővé válik, hogy vagy ne bocsássák e jogosultságokat a Bizottság rendelkezésére a megállapításukat követően, mivel ezeket még nem szedték be az 1150/2000 rendelet 6. cikke (3) bekezdése b) pontjának jogcímén, vagy az e rendelet 17. cikkének (2) bekezdése alapján mentesüljenek e rendelkezésre bocsátás alól, amennyiben a szóban forgó jogosultságok *vis maior* okán vagy más, nekik fel nem róható okokból beszédhetetlennek bizonyulnak.
- 69 E körülményekre figyelemmel, e kivételes helyzet fennállásához az szükséges, hogy a megállapított jogosultságoknak a B számlára könyvelését a tagállamok az uniós jog tiszteletben tartásával végezzék.
- 70 A jelen ügyben a Fonderie által 1997 és 2002 között végzett behozatalok vámjából eredő uniós saját források jogosultságai megállapításának és beszedésének elmulasztása az olasz vámtisztviselők magatartására vezethető vissza, amely magatartás, amint azt a Bíróság a jelen ítélet 44. pontjában megállapította, az Olasz Köztársaságnak róható fel.
- 71 Amennyiben a szóban forgó magatartás megfelelt volna a különösen az 1150/2000 rendelet 2. cikkének (1) és (2) bekezdésében, valamint 6. cikke (3) bekezdésének a) pontjában előírt kötelezettségeknek, a szóban forgó saját forrásokra vonatkozó jogosultságokat a behozatali ügyleteket, majd az ezt követő vámkezelést követően kellett volna megállapítani, és e tény okán ezeket az A számlára kellett volna könyvelni, legkésőbb a megállapításukat követő második hónap 19. napja utáni első munkanapon.
- 72 Ebből következik, amint azt a főtanácsnok is megállapítja indítványának 77. pontjában, hogy egyfelől az Olasz Köztársaságot az 1997 és 2002 közötti időszak tekintetében

azzal azonos helyzetben lévőnek kell tekinteni, mint amilyenben akkor lett volna, ha megállapítja és az A számlára könyveli a jogosultságokat. Másfelől, e tagállam nem hivatkozhat arra, hogy fennálltak a B számlára való könyvelés feltételei, tekintettel arra, hogy mivel nem állapította meg a jogosultságokat, maga idézte elő az 1150/2000 rendelet 6. cikke (3) bekezdése b) pontja alkalmazásának feltételeit.

- 73 Mivel az olasz hatóságok szabálytalanul könyvelték a B számlára a saját forrásokra vonatkozó jogosultságokat, a módosított 1150/2000 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazható rájuk.
- 74 Következésképpen a Németországi Szövetségi Köztársaság által felhozott kiegészítő védekezési jogalapot el kell utasítani.

Az EK 10. cikk megsértésén alapuló kifogásról

- 75 A Bizottság által szintén hivatkozott EK 10. cikk megsértését illetően elegendő arra rámutatni, hogy nem lehet megállapítani az e cikk rendelkezéseiben foglalt általános kötelezettségek nemteljesítését, amely megkülönböztetendő a konkrétabb, az Olasz Köztársaság tekintetében a 2000/597 határozat 8. cikkéből és az 1150/2000 rendelet 2., 6., 10., 11. és 17. cikkéből eredő kötelezettségek megállapított nemteljesítésétől (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Dánia ügyben 2007. október 18-án hozott ítélet 36. pontját).

- 76 A fentiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az Olasz Köztársaság – mivel megtagadta azon saját forrásoknak a Bizottság rendelkezésére való bocsátását, amelyek a bari székhelyű Direzione Compartimentale delle Dogane per le Regioni Puglia e Basilicata által 1997. február 27-étől kibocsátott, C típusú vámraktárok Tarantóban történő létrehozására és üzemeltetésére vonatkozó engedélyek szabálytalan kibocsátásából eredő vámtartozásnak felelnek meg, amely engedélyeket vámfelügyelet melletti feldolgozásra, valamint aktív feldolgozásra szóló engedélyek követtek, melyeket 2002. december 4-én vontak vissza – nem teljesítette a 2000/597 határozat 8. cikkéből, valamint az 1150/2000 rendelet 2., 6., 10., 11. és 17. cikkéből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

- 77 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az Olasz Köztársaságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére. E cikk 4. §-ával összhangban az eljárásba beavatkozó Németországi Szövetségi Köztársaság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az Olasz Köztársaság – mivel megtagadta azon saját forrásoknak az Európai Közösségek Bizottsága rendelkezésére való bocsátását, amelyek a bari székhelyű Direzione Compartimentale delle Dogane per le Regioni Puglia e Basilicata által 1997. február 27-étől kibocsátott, C típusú vámraktárok Tarantóban történő létrehozására és üzemeltetésére vonatkozó engedélyek**

szabálytalan kibocsátásából eredő vámtartozásnak felelnek meg, amely engedélyeket vámfelügyelet melletti feldolgozásra, valamint aktív feldolgozásra szóló engedélyek követtek, melyeket 2002. december 4-én vontak vissza – nem teljesítette az Európai Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló, 2000. szeptember 29-i 2000/597/EK, Euratom tanácsi határozat 8. cikkéből, valamint a Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló 94/728/EK, Euratom határozat végrehajtásáról szóló, 2000. május 22-i 1150/2000/EK, Euratom tanácsi rendelet 2., 6., 10., 11. és 17. cikkéből eredő kötelezettségeit.

- 2) A Bíróság az Olasz Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.

- 3) A Németországi Szövetségi Köztársaság maga viseli saját költségeit.

Aláírások